

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat IŞIKHAN tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 30.07.2025

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

Türkiye, Avrupa kıtasında kayıt dışı istihdam oranı en yüksek ülke konumundadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2024 yılı itibarıyla Türkiye'de kayıt dışı çalışanların toplam çalışanlara oranı %27,7 düzeyindedir. Bu oran, Avrupa ortalamasının (%15-20) oldukça üzerindedir. Özellikle tarım, inşaat ve hizmet sektörlerinde kayıt dışı çalışma oranı sistematik bir sorun haline gelmiştir.

Söz konusu oran, tarım sektöründe %84,5, tarım dışı sektörlerde ise %17,3 olarak ölçülmüştür. Kadın istihdamında kayıt dışılık %34,4 seviyesinde olup, erkeklerin (%23,8) oldukça üzerindedir. Tarım sektöründeki kadın çalışanlarda bu oran %96,5 gibi son derece yüksek bir düzeye çıkmaktadır. Kadınlar tarım dışı sektörlerde dahi erkeklere göre ortalama %4-5 puan daha fazla kayıt dışı çalışmaktadır.

Kayıt dışı istihdam, yalnızca sosyal güvenlik sistemine zarar vermekle kalmamakta; aynı zamanda iş gücü piyasasında güvencesizliğe, gelir adaletsizliğine, iş sağlığı ve güvenliği zaaflarına, kadın emeğinin görünmez olmasına ve sosyal yardım sisteminin suistimaline yol açmaktadır. Üstelik bu oran, 2004 yılında %50 seviyelerinde iken, son 20 yılda görece gerilemiş olsa da halen OECD ve Avrupa ortalamalarının oldukça üzerindedir.

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

Kamuoyuna açıklanan denetim sayıları, rehberlik faaliyetleri ve teşvik uygulamaları, bu sorunun çözümünde yeterli etkiyi yaratamamaktadır. Öte yandan, SGK prim teşviklerinin kayıt dışılığı azaltma konusunda ne ölçüde etkili olduğu ve bu teşviklerin hedef kitleye ulaşip ulaşmadığı da tartışmalıdır.

Bu bağlamda kayıt dışı istihdamın boyutları, sektörel ve cinsiyete dayalı dağılımı, denetim mekanizmaları ve kamu politikalarının etkinliği konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi ve çözüm yollarının netleştirilmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de 2024 yılı itibarıyla toplam kayıt dışı çalışan sayısı kaçtır? Bu rakamın cinsiyet, yaş grubu ve sektör bazlı dağılımı nedir?
2. 2019–2024 arasında kayıt dışı istihdam oranında yıllık değişim ne yönde olmuştur?
3. 2019–2024 arasında sektörlere göre yıllık kayıt dışı istihdam oranları nedir?
4. 2024 yılı itibarıyla tarım sektöründe kayıt dışı çalışanların toplam sayısı kaçtır? Bu sayının cinsiyete göre dağılımı nedir?
5. 2024 yılı itibarıyla kadın çalışanların kayıt dışı istihdam oranı nedir? Kadınlar arasında kayıt dışı istihdamın yoğunlaştığı sektörler hangileridir?
6. Son 3 yılda kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında Bakanlığınızca gerçekleştirilen denetim sayısı kaçtır? Bu denetimlerin illere ve sektörler göre dağılımı nasıldır?
7. Aynı dönemde kayıt dışı işçi çalıştırdığı tespit edilen işyerlerine uygulanan idari para cezası tutarı toplamda ne kadardır?
8. Kayıt dışı istihdamla mücadelede uygulanan SGK prim teşviklerinin bu sorunu azaltmadaki etkinliği değerlendirilmiş midir? Bu değerlendirme sonuçları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
9. Özellikle kadın istihdamında görülen yüksek kayıt dışılık oranlarının azaltılması için hedef odaklı ve kapsayıcı bir ulusal eylem planı bulunmakta mıdır?